

1 Dansk i gymnasiet

1.2. Test i litterær dannelse

Præsentation

Som det fremgår af læreplanen for dansk (gengivet i forbindelse med opgave 1.1.), er et af formålene med at have dansk i gymnasiet at give eleverne større almindelse. Det er omdiskuteret, hvad der ligger i dette begreb, ligesom der er forskellige opfattelser af, hvad man mener med udtrykket litterær dannelse.

Sprogforskeren Jørn Lund gav i foråret 2010 i dagbladet *Politiken* i artiklen "Test dig selv: Er du litterært dannet?" et humoristisk bud på, hvordan man kan måle litterær dannelse.

Jørn Lunds udgangspunkt var en ny, kommenteret udgave af Karen Blixens bog *Vinter-Eventyr* (1942). Han bringer i artiklen en række eksempler fra denne udgivelse på ord og begreber, der ikke umiddelbart forstås af moderne læsere og derfor er forklaret i noterne.

Jørn Lund bruger udgiverens kommentarer til teksten "Sorg-Agre" som udgangspunkt for en test, hvor læseren selv kan undersøge sit litterære dannelsesniveau.

Opgave

1. Forklar uden hjælpemidler betydningen af nedenstående ord og begreber

A.

Man får 1 point for hvert rigtigt ord, idet man skal have sikker viden om ordet for at få point.

vejrlig, synskreds, miskundhed, gratie, anstand, statelig, indvånere, gobeliner, fauna, aromatisk, lød (navneord), gesandtskab, fåmælt, giftermål, forfængelig, højsindet, dagens dont, kontrafej, bly, ceremonimester, deklamere, vægelsindet, leflen, pedantisk, misæder, kår, parvenu, fortørnet, inkommoderet, vånde

B.

Ord og begreber i denne gruppe kræver andet og mere end ordforståelse. Der gives to points, hvis man kender hele den sammenhæng, ordet indgår i, og 1 point, hvis man har en vis, men mere upræcis forståelse af ordenes eller begrebernes betydning.

Martin Luthers tid, Johannes Ewald, Asgård, augur, jætterne, Zeus, den ridder, der prøvede styrke med vindmøller, St. Georg, myrrha, Ginnistan, dryader, menuet, træhest, bukolisk komedie, nemesis, ambrosia, apotheoses, almenvellet, Boas høstfolk ved Bethlehem, Jupiter.

1 Dansk i gymnasiet

2. Hvis man klarer alle opgaverne korrekt/perfekt, opnår man 70 points. Bestem dit eget litterære dannelsesniveau i forhold til følgende fem niveauer:

68-70: Enten er du højt litterært dannet, eller også har du været en mild dommer.

60-67: Fint, men der er nogen afstand til det suveræne.

40-59: Slet ikke så dårligt, men ikke noget at skrive hjem om.

25-39: Du skal være glad for, at der findes kommenterede udgaver.

0-24: Gå på biblioteket, gå direkte på biblioteket, lån nogle klassikere, og gå så hjem og slå de svære ord op på www.sproget.dk.